

Foto: Udsigt fra Gråsten slot mod Sønderborg (HSH)

GEOGRAFISK HAVES VENNER

Nyhedsbrev nr. 3 – 2016

www.geografiskhavesvenner.dk

Geografisk Have - hele året

Af Hans Jørn Anhøj

Sommervejret, som vi bedst kan lide det, holdt sit indtog omkring 1. juni og lagde en fin ramme om årets Plantemarked Grundlovsdag.

Markedet blev det hidtil mest besøgte med 6000 gæster og en rekordstor omsætning til glæde for både stadeholdere, Geografisk Have og os som arrangører.

Geografisk Have er et besøg værd hele året, og derfor planlægger havens leder Lene Holm, at der skal foregå forskelligt udenfor den traditionelle højsæson.

En ny begivenhed, der realiseres allerede i år, er "Jul i Geografisk Have" med forskellige aktiviteter og salg af juletræer. GHV vil naturligvis deltage aktivt i forbindelse med forberedelse og afvikling.

Snart lokker Geografisk Have med både septembers blå himmel og begyndende høstfarver.

En femstjernet oplevelse, der bør nydes, så ofte det er muligt!

Vi skal give vores glæde ved haven og dens vækster videre til vores børn og børnebørn

Af Annette Vammen

Vores lille barnebarn elsker at komme med en tur i Geografisk Have, når hun er på besøg. Hun er nu 2 år og kan snakke lidt med om dyrene. Det er nok så meget dyrene og katten, der har prentet sig mest ind i hendes bevidsthed indtil videre.

Men vi vil så gerne introducere hende til glæden ved at færdes i haven og glæden ved at opleve alle havens forskellige vækster, og selvfølgelig skal vi også se til dyrene; men husk at tage børn og børnebørn med videre rundt i haven.

Når vi kører rundt med barnebarnet i klapvognen, bliver der nogle gange så stille, at vi tror, hun er faldet i søvn. Sniger vi os sig til at kigge, kan vi se, at hun

På tur i Rosenhaven i GH (foto: Annette Vammen)

ligger aldeles opslugt af at iagttage trætoppene i Syvdalen. Sådan halvt liggende må det jo også være

et fantastisk syn at se op i trætoppene, lytte til fuglene og mærke alle duftene.

Hun nyder det, måske synet af planterne, duftene fra blomster og træer, eller og ikke mindst lyden fra vinden og fuglene, som senere i livet vil minde hende om, hvordan hun kan finde glæde og afslapning ved at færdes blandt planter og dyr.

Foto: Rose Bitten Clausen i Rosenhaven GH (A. Vammen)

Sidste år havde vi hende med i Rosenhaven for første gang ét år gammel. Det var ganske bemærkelsesværdigt at se det lille barn helt stille og koncentreret på vejen rundt i rosenhaven. Målbevidst rakte hun ud efter en fin rose, og hun rørte den ganske forsigtigt og tydeligt betaget af de fine farver og dufte. Ikke et rosenblad blev krammet eller revet af. Den dag lærte hun at dufte til blomster og sniffede efterfølgende til alle blomster på sin vej.

Når vi besøger hende hjemme hos hende selv, kan vi se, hun gerne vil vise os, at hun har lært det der med blomsterne.

Først sikrer hun sig lige, at vi ser hvad hun laver. Så plukker hun en mælkebøtte og dufter til den. Hun har forstået, at vi også værdsætter blomsterne og planterne og vil gerne vise os, at det synes hun er helt fint.

Børn synes ikke, at blomster og træer er sjove; men hvis vi husker at introducere dem for alle de fine vækster, der findes i haven, ja, først da har børnene en chance for selv at finde ud af, om det er interessant.

Det var jo ikke sådan, at vi bare gik igennem rosenhaven, og så var hun imponeret. Nej, vi viste hende omhyggeligt roserne og lod hende dufte til dem.

Først da fik hun øjnene op for, hvor fine roserne er.

Roser er farvestrålende, bløde og så dufter de fantastisk. Ligeså fine som legetøj er de at kigge på. Jeg tror på, at de sanseindtryk, vi får som børn, vil lagres i vores hjerner for altid.

Jeg mærker det selv tydeligt, når jeg færdes i haven og skoven. Lugten af jord minder mig så meget om min barndom, hvor jeg besøgte gud ved hvor mange planteskoler sammen med min far.

Jeg har selv fået min haveglæde ind med barne-skoene. Den glæde ved planterne og haven vil jeg rigtig gerne give videre til mine børn og børnebørn.

Haveudflugt til Sønderjylland

Af Kirsten Asmussen

Årets haveudflugt gik i år til Sønderjylland, hvor vi i Slotshaven ved Gråsten Slot blev guidet rundt af slotsgartner Elin Johannesen, som veloplagt fortalte os om, hvordan Dronning Ingrid i sin tid satte det præg på haven, som vi ser i dag – store rosen- og staudebete i et væld af farver; men også mange store flotte træer.

Lidt sjovt at kunne genkende mange sjældne planter og træer, som vi også har i Geografisk Have, bl.a. Tulipantræet.

Foto: Slotsgartner E. Johannesen guider. (HSH)

Næste stop, ikke langt fra slottet, var hos skovfoged Martin Reimers, der har tilplantet sin have ved tjenesteboligen med et stort udvalg af træer, buske og bambus Deraf flere for Danmark eksotiske, som slet ikke burde kunne gro her, bl.a. kan nævnes eukalyptustræer.

Han viste os rundt i sin utrolige have fyldt med vækster, som han i mange tilfælde selv havde sået af frø samlet på disses "normale" voksesteder ude i verden.

På Als ved Fynshav besøgte vi to private haver tilhørende Inger Risgaard. Haverne var indrettet af landskabsarkitekt Signe Moos med vægten lagt på minimal pasning med meget bunddække, men også med et væld af roser.

Igen en veltilrettelagt og smuk tur, som sluttede af med den obligatoriske lagkage på Fjordhotellet i Augustenborg.

Geografisk Haves modtagelse af "Award of Garden Excellence"

Af Lene Holm, Leder af Geografisk Have.

Visionen – en fornem pris fortjener en værdig modtagelse.

Geografisk Have har i mange år været stolt af og sat meget pris på havens flor af roser. Der er moderne roser, historiske roser og vilde roser eller rosenarter tilbage fra Aksel Olsens tid.

Det er en meget stor ære for haven at modtage Award of Garden Excellence, og derfor har visionen været at planlægge en unik modtagelse af prisen.

Sige TAK så det kan høres og mærkes for alle, både de implicerede foreninger og havens gæster.

Sige TAK ved at give prisen en fremtrædende plads i haven, og Havens gæster får på en innovativ måde nye muligheder for oplevelser i haven.

Sidst men ikke mindst – skabe et nyt mødested i haven, som der sættes pris på.

Foto: Fra v.: J O Pedersen, Inger Schierning, Jesper Elkjær og Lene Holm. (HSH)

Overrækkelse og afsløring af prisen 3. juli 2016

Det var en stor dag i havens historie, da vicepræsident for WFRS (World Federation of Rose Societies) og

formand for Det Danske Rosenselskab, Inger Schierning, overrakte prisen til Geografisk Have.

Prisen er WFRS's anerkendelse af det højeste niveau på områderne design, udvikling og vedligeholdelse. Inger Schierning var meget imponeret af den måde, som Geografisk Have sammen med landskabsarkitekt Signe Moos og tømrer Henrik Madsen havde designet det egedæk, som prisen er indarbejdet i.

Foto: (HSH) "Award of Garden Excellence"

"Jeg har aldrig tidligere set så innovativ, så opfindsom en måde at udstille den internationale havepris på", udtalte hun til Jyske Vestkysten.

På vegne af Geografisk Haves bestyrelse og Kolding Kommune var det kulturudvalgsformand Jesper Elkjær, der takkede for den hæder til Haven, som prisen symboliserer.

Desuden takkede han Jens Otto Pedersen fra Rosenkreds Trekanten samt personalet i Haven og de frivillige fra Geografisk Haves Venner. "Det er et fantastisk arbejde, I yder. I knokler og klipper med kærlighed", udtalte Jesper Elkjær til Jyske Vestkysten.

Og for en enkelt gangs skyld kunne man få et lille stykke af Geografisk Have med hjem, idet rosengartner Inger delte en rose ud til hver af de fremmødte gæster.

Høstmarkedet 2016

Af Henning Steen Højvælde

Efter veloverstået ferie falder landet tilbage i dagligdagen, og dagene bliver mærkbart kortere. Havearbejdet ændrer karakter, og vi skal forberede os til efterår.

Geografisk Haves Venner afholder igen i år

Høstmarked, søndag d. 4. sept. fra kl. 10 til 16.

Du finder et rigtig godt udvalg af eksempelvis spændende planter, buske og træer, frugt, fuglehuse, foderbrætter, honning og blomsterløg. Havens dejlige Væksthuse er fyldt med smukke ting indenfor kreative hobbyer.

Vi har også tænkt på børnene, idet der arrangeres ponyridning og børnevenlig konkurrencedyt.

Hank op i familien og få en sjov, interessant og spændende eftersommerdag i GH.

Der opfordres til at medbringe kontanter eller være tilsluttet betalingsordning på mobilen, da hævnning kun kan ske i rimelig omfang og i forbindelse med køb i Havens billetsalg.

En af mange gode og spændende planter fra Kina

Af John Norrie

Duetræet *Davidia involucrata* er en af Geografisk Haves fine markante træer, som vi alle bør lægge mærke til hvert år, når Vennerne holder Danmarks smukkeste Plantemarked den 5. juni.

Foto: *Davidia involucrata* i Geografisk Have (HSH)

I år var træet bare magisk og optrådte i sit smukkeste skrud, hyldet i et slør af hvide hylsterblade omkring den næsten sorte blomst. På græsset under duetræet lå allerede et tæppe af hvide hylsterblade.

Den oplevelse bør alle have, selvom duetræet ikke er så let at formere – eller det er den!

Det kan let frøformeres. Frøet skal bare først varm- så kold stratificeres. Dvs., frøet skal først gennemgå en sommer og så siden en vinter, før frøhvilen brydes. Stratificeringen skal være i den rækkefølge og vare nogle uger ved min. eller max temperatur. Dvs., at det varer to år, før frøet spirer. Herefter vokser det godt til. Det er ikke nok for forbrugere. Man vil gerne se det blomstre hurtigt, efter det er plantet. Det gør det bare ikke. Der skal stor tålmodighed til. Fra spiring til første spæde blomstring går der mellem 15 og 30 år. Den eneste måde at omgå det på, er at pøde blomstrende træer på frøplanter. Det gør ikke træet billigere.

Duetræet kræver blot en god veldrænet havejord i rimeligt læ, og gerne på en lun plads.

Duetræet i Geografisk Have er mindst 50 år, og optager et areal på ca. 100 m². Det er et godt træ, da det er en særdeles god selskabsplante, der tillader mange andre at vokse under sig/sammen med sig.

Davidia involucrata Baill. er eneste medlem af slægten *Davidia* og tilhører familien *Cornaceae* (kornel).

Vækstformen minder meget om lind – den hjerteformede krone – højden bliver mellem 15 – 20 m. Løvet er groft savtakket hjerteformet. Helt unge blade dufter. Blomsterne er ret små mørkerøde til mørkt purpurfarvede blomsterhoveder ca. 2 cm i diameter. Blomsten er omgivet af to hvide lette hylsterblade. Det ene længere end det andet. Hylsterbladene har givet planten navnet duetræ. Når en let brise rammer træet vifter de hvide hylsterblade i vinden og minder om en flok duer, der letter.

Amerikanerne kalder træet Handkerchief Tree - lommetørklædetræ - eller Ghost Tree - spøgelsestræ.

Foto: *Davidia involucrata* i Geografisk Have (HSH)

Frugten er en meget hård mørkegrøn nød, der indeholder 6 – 10 frø.

Opdagelsen af duetræet og indførslen til Europa er spændende. På en missionsrejse i 1868 opdagede den naturinteresserede Fader Armand David træet i bjergområdet i provinsen Moupin. Han og andre missionærer prøvede forgæves at indføre træet til Europa.

Det lykkedes først da den Kew Garden-uddannede botaniker E.H. Wilson i 1899, som kun 22-årig blev sendt til Kina på en 2-årig ekspedition med det formål at hjemføre planten blandt flere. Det var lidt af en opgave, der indeholdt oplevelser med banditter, sygdom og kæntring i klippefyldte floder m.m. Da han endelig nåede frem til den eneste kendte beskrivelse af et fund, var træet fældet for at give tømmer til et hus. Heldigvis fandt han flere træer i området, og fik sendt frø hjem til England i 1901.